

len főleg Wagner Richard küzdött, s ez volt egyik oka, hogy színpadi műveiben kerek áriák helyett, mint ő nevezi: „Sprechgesang”-ot használt, „beszélő-éneket”, amelynek énekszólama lehetőleg megközelíti a szöveg elmondásának, illetőleg szavalásának hanglegjtését. Zenekritikánk még ma is mint ritka erényt emeli ki egy-egy énekesünk szövegkiejtését. Az énekszöveg fordítójának nemcsak poétának kell lennie, hanem jó zenésznek is, sőt lehetőleg tanult énekesnek; a nyelv ellen sem szabad vétenie, de a zenei hangsúly és metrika törvényei ellen sem. Egyik remek énekesünk, Takáts Mihály, a helyes szövegmondást annyira mindenekfelettvalónak tartotta, hogy érette a legszebb dallamokat is eltördelte, ha a szöveg és a zene nem fedték egymást (és természetesen nemcsak az idegenből fordított darabokban, hanem pld. Farkas Ödön „Tetemrehívás”-ában is). Ugyanő, és példájára más énekesek is, gyakran változtatnak szerepeik szövegén, hogy ez kongruens (egyező) legyen az énekszólam metrikájával és hangsúlyával. Főleg a hangsúllyal nem törődtek régebbi fordítóink; Nádaskay Lajosnak, Ábrányi Kornélnak, Váradi Antalnak csak szerencsés mozzanatai akadtak; még Rákosi Jenő is, aki először hirdette, hogy pattogó operett-szöveg kell a zenéhez, sokszor vét a zenei hangsúly ellen, még utolsó (Walkür) fordításában is, sőt az operaénekes-poéta Várady Sándor fordításai is sokszor bántották a jó magyar fület. Még az 1890-es években a poéta és zenész Kereszty István hirdette ujságcritikáiban és zenei szaklapokba írt tanulmányaiban a szövegfordítás törvényeit (igazolta is tanait mintegy 200 kisebb énekmű szövegének s Wagner „Tanhäuser”-ének és „Parsifal”-jának fordításában); de azóta is kevés igazán jó szövegfordítónk lett: (időrendben) Makai Emil, Hevesi Sándor, Harsányi Zsolt, Lányi Viktor — mind poéták, az utóbbi zeneszerző is.

Szövegkönyv. A színdarab szövegének példánya, amelyből a sűgő a darabot sűgja. Mondják, még úgy is, hogy: „sűgőkönyv” (l. o.) és „sűgőpéldány”.

Szövetségközi Kilences Bizottság. Megalakult Budapesten, 1929 dec. 9-én. Célja megvédeni a magyar írók és színészek erkölcsi és anyagi érdekeit. Elnök: Heltai Jenő.

Szrógh Sámuel, ügyvéd, Miskolc város színészetének egyik nobilis pártfogója és 12 évig színgazgatója volt. (Sz. 1763-ban, megh. 1829 okt. 29.-én, Miskolcon.) („Hazai és Külföldi Tudósítások”, 1829. II. kötet, 42. sz. — 329. lap. — „Borsodmegyei Lapok”, 1884. 4. sz.)

Sztáray Mihály, ferencrendi szerzetes. A 16. század legelején született, valószínűleg Sztáran, Zemplén m. A páduai egyetemen tanult, jelen volt a mohácsi ütközetben, mint Palóczi Antal zempléni főispán udvari papja. Ura ott veszett, ő hazamenekült Sárospatakra. Hosszabb ideig Laskón volt pap. Megh. Pápán, 80 éves korában, 1575 körül. Munkája: „Az igaz papsagnac tikere” (L. o.), színmű, 1559. Áll 5 aktusból, melyeket a Prologus előz meg. A darabnak morális bece és esztétikai értéke kiváló helyet biztosít neki az irodalomtörténetben. Egy másik darabjának címe: „Papok házasága”. (1550.) (L. o.)

Sztójanovits Jenő, zeneszerző, sz. 1864 ápr. 4-én, Pesten, megh. 1919 jan. 28-án, u. o. Atyja polgári iskolai igazgató volt a belvárosi Lipót utcában, (ma IV. ker., Váci u.), u. i. tanított éneket anyjának fivére, Bellovics Imre, nagyszerű zenész, számos operaénekes mestere, akitől Sz. zeneelméleti ismereteit szerezte. Sz. az orvosi egyetemet járta, de előretörő alkotótehetsége miatt ott hagyta az orvosi pályát s egészen a zenére adta magát; szellemes és jótollú ember volt, az „Egyetértés” nagy napilap zenekritikusa lett, majd (1893 máj.—dec.) a „Pesti Hirlap”-é, utóbb a „Pesti Napló”-é és a „Magyarország”-é; két ízben szerkesztett szaklapot („Zenevilág”, 1890—1891. stb.) Képzettségénél fogva a főváros beválasztotta polg. iskolai énektárnak, igazgatói címmel halt meg; az aréna uti leányiskolai tanítványai számára írta („A csodaszarvas”, „A Szent Anna-tó regéje” stb.) kisebb dal-